

У школі я вчив безліч нудних речей.
Але я також дуже швидко зрозумів,
що вчителям я маю надавати бажані
для них відповіді незалежно від того,
що я насправді думаю. Але ж навіть якщо
я стану відповідати те, що вони хочуть
почути, це не зупинить процес мого мислення.

Р.Бакмінстер Фуллер

Ще древні мудреці казали «Побачити і зрозуміти проблему – наполовину вирішити її, якщо не бачиш проблему, це означає, що вона в самому тобі» Проблеми сьогоднішньої школи – зниження свідомого ставлення учнів до навчання. Проблема очевидна, і слід нам знайти шляхи її вирішення. Пріоритетними якостями випускника сьогодні є компетентність, комунікабельність, психологічна стійкість. І цьому повинна вчити сучасна школа. Освічена людина в сучасному суспільстві не тільки і не стільки людина, що володіє знаннями, а яка вміє здобувати знання і при потребі застосовувати їх у будь – якій ситуації . Усім відомо, що дитина приходить до школи з великим бажанням вчитися. Проте з часом бажання згасає або й зовсім зникає. Це небажання з»являється наприкінці 4- го класу. Тоді з жалем говоримо: «Не хоче вчитися», « міг би вчитися, але бажання немає». У цьому випадку ми зустрічаємося із втратою інтересу до навчання. % тих хто б»є байдики на уроках складає: у 6- класах – 10%, у 7- их класах – 20%, 8-30% 9-10 - их – кількість дещо зменшується- діти знову беруться за розум, у них підвищується рівень свідомого ставлення до навчання.

На жаль, наше суспільство й особливо наша освітня система наполягають на існуванні тільки однієї правильної відповіді, однозначно переконуючи учнів у тому, що інші відповіді є неправильними. Це запобігає потенційній можливості того, що учень сам почне замислюватися над тим, чи справді відповідь, запропонована системою, єдино правильна, що згодом призводить до невдач.

Зерна невдач засівають у нашому мозку із раннього віку. Найчастіше вони полягають у фразах, якими ми постійно користуємося: «Будь гарним», «Роби так

як тобі говорять», «Ні, ти помиляєшся», «Ось це – правильна відповідь», «Не роби помилок», «Якщо будеш добре вчитися, то в житті на тебе чекає успіх».

Основна презентація до освітньої системи в тому, що учнів не навчають того, як здобувати знання за допомогою помилок. Вони запрограмовані на те, що помилки – це погано.

Але ж насправді процес усвідомлення помилки необхідний. Людина рідко відразу має правильну відповідь, процес пізнання завжди супроводжується випробуваннями й помилками.

Коли ви навчаєтеся їздити на велосипеді, ви ж не сідаєте й не їдете відразу, а, навпаки, ви кілька разів упадете, перш ніж упораєтеся з рівновагою. Уміння прекрасно їздити розширило ваш світ. У вас не було більше необхідності що-небудь запам'ятовувати. Ви або вмієте їздити, або не вмієте. Такий спосіб навчання, сполучений з падінням(помилкою), є розвитком.

У чому ще родзинка, так це в тому, що процес навчання захоплює, хочеться знати все більше. Однак якщо ви відправитеся зараз у класну аудиторію, сумніваємося, що ви виявите там що-небудь зворушливе.

Учні нудьгують, тому що почуття захопленості виключено із процесу шкільного навчання. У середньому тільки 10% учнів мають інтерес до навчання!!!! Творчість мислення, допитливість, що зростає і розвиває учня, рідко існують у сучасній системі освіти. Учителі «надривають горло», але це нічого не змінює. До того ж багато учнів страждають від стресу, зумовленого постійною необхідністю мати в усьому слухність (давати правильні відповіді й ніколи не помилятися).

І тому ними управляє не захопливий процес пізнання, а страх помилитися. Освіта стала нудним процесом, що лякає, умиротворює мізки замість того, щоб вдихнути в них свіжі творчі сили.

Сучасна освіта залишає за бортом вирішальний процес постановки питань, відповідей на які ви не знаєте.

Навчання – це процес проб і помилок, відшукування білих плям і їх усунення.

Однак наша система освіти може навчити їздити на велосипеді цілим курсом лекцій у п'ятдесят годин, даючи письмові тести й караючи учня поганими оцінками за падіння в разі його першої же спроби.

Вона позбавляє учня почати саме з того пункту, де й починається справжнє навчання, де він може відкрити, чого він не знає, де він може почати використовувати власні ресурси, щоб відшукати, як виправити помилки і як з них вирости.

Коли школи насаджують переконання, що помилки – це погано, вони крадуть у школярів навички, які придалися б їм у пошуках нових знань. Чи варто після цього дивуватися з того, що в школі править страх, нудьга й сліпе запам'ятовування правил.

Наша система освіти своїм акцентуванням на неприпустимості помилок вчить людей бути невдахами в житті, і невдача, як чума, вражає навіть тих, хто закінчував школу кращим серед кращих.

Чимало людей можуть запитати, як це успіх у школі може призвести до неуспіху в житті. Дуже просто: вплив того, чого нас навчають у школі, не проявляється в житті людини десь до тридцяти п'яти років. Не має значення, чи були ви відмінником або відставали в навчанні, вчилися в приватній або державній школі. І не важливо, покинули ви школу або захистили докторську дисертацію в найпрестижнішому університеті.

Мовчазні, підступні віруси сучасної освіти вражають майже всі сторони нашого життя, тривалий час після школи.

До шістнадцяти-сімнадцяти років ми стаємо повністю переконаними системою в тому, що завчання – це і є знання. Але ж завчання – усього лише слабкий заміник процесу мислення. Якщо запитати дорослу аудиторію, що з вивченого в школі вони пам'ятають і зараз, то ми побачимо, що підняті в залі руки будуть свідчити про те, що більшість пам'ятає менше п'яти відсотків знань, які їм дала школа.

Обмежуючи міркування учнів про дилему «правильно-неправильно», ми руйнуємо їхню природну допитливість, пригнічуємо ентузіазм і вбиваємо здатність до творчості.

Утім важливо пам'ятати про те, що вчителі не тільки навчають нас у рамках системи, але й самі є її продуктом.

Освітня система диктує учням, а не підтримує в них здатність самостійно мислити. Вона вимагає, щоб вони запам'ятовували те, що потрібно системі, замість того, щоб навчати їх розв'язання власних проблем і розбудовувати вроджені творчі здібності. Говорячи словами із прадавньої притчі, вона постачає учнів рибою, а не навичкою її ловити.

Це призводить до того, що існують мільйони інтелектуальних людей, які мають усі правильні відповіді, але не вміють думати. Як результат, вони виявляються загнаними в емоційну, професійну й фінансову пастку.

Система освіти сіє насіння невдачі, катастрофи надій і фінансової пригніченості, що не дозволяє розвиватися дійсному потенціалу людини. Старозавітні методи освіти глибоко проникли в наше життя й сформували імідж неуспіху.

Наша система освіти перетворилася в школу пам'яті (у школі менше 10% часу відведено на творчість).

Навчання тільки за принципом запам'ятовування залишає учням одну або дві, але реально глухих колії. Якщо вони досягали успіхів у запам'ятовуванні й добре складали тести, вони залишають школу, будучи впевненими в тому, що вони освічені й розумні, не звертаючи уваги на той факт, що їхні гарні оцінки заохочували лише їхню здатність запам'ятовувати.

Якщо ми з ранніх років живемо, не відчуючи почуття радості від навчання, то основна мета відвідування школи звужується до одержання кращих оцінок, ніж в інших у класі, або дипломів, які доводять, що ми освічені.

Як трагічно чути від учнів – і успішних, і неуспішних – про те, що навчання - хворобливий, нудний і непотрібний процес.

Чи можливо, що найбільшим успіхом нашої системи освіти є почуття ненависті до процесу навчання? Якщо так, то нам треба більше ставити питання, чому у світі стільки невдач.

Ось як характеризує стан у школі академік НАПН України І.А.Зязюн: «Тільки 10% дітей можуть опанувати навчальну програму, 90% - байдужі до навчального процесу. 90% учнів нещасливі!!! Ми зі школи випускаємо хворих людей (серед випускників тільки 6-8% здорові).

Крім того, наша освітня система навчає нас залежності від зовнішніх джерел, а не від власних сил (ми ще більше стаємо екстерналами). Вона відстає від динаміки життя.

Ми маємо поставити запитання: «Як моя освіта допомогла мені в житті? Чи можу я озирнутися на прожиті роки з почуттям задоволеності й гордості? Чи можу я чесно сказати, що моя освіта допомогла мені прожити повноцінне життя? Чи навчила вона мене того, як зробити світ кращим? Чи прожив я життя, займаючись улюбленою роботою? Чи заробив я достатньо грошей для утримання себе та своєї родини? Чи навчила мене освіта навичок і вмінь, які допомогли мені отримувати задоволення від життя?». Малоімовірно, що на ці питання ви відповісте позитивно.

Наявна система навчання формує в учнів невпевненість, пасивність, екстернальність, навчену безпорадність й інші недоліки, які не дозволяють людям щасливо жити й бути успішними.

Ми маємо знайти можливість створення нового пізнавального процесу, де б помилки заохочували й вважали безцінним джерелом мудрості, яким вони насправді є. У цьому випадку ми досягли б успіху за двома аспектами: по-перше, у розкритті потенціалу людських ресурсів і, по-друге, у привнесенні щастя в людське життя.

Психологічна служба школи провела діагностику щодо ставлення учнів до навчання, вивчила їхню мотивацію. Було досліджено учнів паралелі 1-их, 5 – их, 8 – их, 10 –их класів.

Результати дослідження показали, що в школярів 1-их - 74 % учнів мають внутрішню мотивацію до навчання і 22 % - із зовнішньою мотивацією. Це означає що є діти, які, прийшовши до школи, мають бажання її відвідуванням.

Учні 5 – их класів показали такі результати: :29% мають високу мотивацію,39 % середню,23 % - низьку . А 8 учнів 5 – их класів показали негативне ставлення до школи.

Серед учнів 9 – их класів на запитання « Що спонукає вас працювати на уроці » - відповіли: бажання отримати високий бал – 85% , що свідчить про перевагу зовнішньої мотивації до навчання. На запитання « Що заважає вам працювати у школі» 27 % відповіли: «відсутність мотивації до навчання.» Нецікаво на уроці» - 35% учнів. Отже по 8 – класах високий рівень мотивації мають 45 % учнів, середній – 20 %, низький рівень – 35 %.

Результати діагностики по 10 класах виявились такими: висока мотивація у 60 % учнів, середня – в 25 %, низька – 15 % старшокласників. На запитання : « Що спонукає вас працювати на уроці» Учні написали : « Бажання досягти кінцевої мети» - 74 %, « Бажання отримати високий бал»- 72 % учнів. На запитання « Що заважає навчатися успішно у школі» 60 % назвали відсутність мотивації, 65% - не цікаво на уроках, 55% - високі вимоги учителя.

Окрім того, учням 8 – 10 класів було завдання продовжити речення до такого початку « Я вчусь так, тому що...»Відповіді учнів 8 – класів були такими: отримати добрі знання і вступити до вишу (ВНЗ), я не розумію більшості предметів, щоб поїхати на навчання за кордон, нецікаві деякі предмети, через свою власну лінь. Щоб батьки не сварили за оцінки.

Учні 10 – их класів дали такі відповіді : « Щоб мати гарний атестат, щоб досягти своєї мети, не вистачає мотивації, щоб бути обізнаними у багатьох речах, вважаю, що деякі предмети є зайвими для ЗНО, лінуюся, хочу стати освіченою людиною, досягнути успіху.

Із впровадженням нового закону про освіту ми переконались, що зміни, які пропонуються в системі освіти, потрібні і вони зараз є надзвичайно актуальними Адже компетентний учень той , який може застосувати свої знання і принесе величезну користь для людства,